

XXX. državno Natjecanje iz hrvatskoga jezika

24. travnja 2025.

prvi (I.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenkasti broj i riječ)

broj bodova:

100

100	
-----	--

Upute natjecateljima

1. Mobitele, pametne satove i druge prijenosne ili nosive elektroničke audio i videouređaje treba predati članu Povjerenstva koji provodi Natjecanje za pojedini razred.
2. Ispit se piše 100 minuta.
3. Ispit se piše isključivo kemijskom olovkom crne ili plave boje. Tinta se ne smije moći obrisati.
4. Prije rješavanja ispita treba čitljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
5. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
6. Ispitne zadatke treba pozorno pročitati.
7. Treba pozorno slijediti upute u zadatku.
8. Rješenja treba upisivati na za to predviđena mjesta.
9. Ako natjecatelj želi izmijeniti odgovor, treba ga precrtati, dopisati istom kemijskom olovkom novi odgovor te podizanjem ruke pozvati dva člana Povjerenstva koja nadziru pisanje. Oba člana trebaju odmah pred natjecateljem parafirati izmjenu odgovora. **Svaki natjecatelj smije u cijelome ispitu imati najviše tri izmjene.**
10. Odgovori ne smiju biti pisani velikim tiskanim slovima.
11. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
12. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
13. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Državno povjerenstvo:

1. _____

(predsjednik Državnoga povjerenstva)

2. _____

(član Državnoga povjerenstva)

3. _____

(član Državnoga povjerenstva)

U zadatcima 1. – 18. odgovore napiši na crte.

1. Ispiši iz sljedećih rečenica šest riječi koje nisu napisane u skladu s pravopisnim pravilima o velikome i malome početnom slovu tako da budu točne.

U Muzeju domovinskoga rata u Karlovcu predstavljena je monografija *Glazba u Hrvatskom narodnom preporodu*, koja donosi pregled utjecaja preporodnih skladatelja na nacionalni identitet i kulturnu baštinu. Nakon predstavljanja program se nastavio u Crkvi Presvetoga trojstva, kojom upravljaju franjevci, a gdje su nastupe održali mladi tenori iz Hrvatske operne akademije, koje su kritičari već prozvali novim Pavarottijima. Večer je završila u restoranu Pod starimi krovovi u centru grada, gdje su učenici Trgovačko-ugostiteljske škole Karlovac pripremali bazlamaču sa šumskim voćem, koju su gosti mogli kušati uz kapljicu Žutoga muškata s vivodinskih brežuljaka.

_____ , _____ , _____

_____ , _____ , _____

6

2. Napiši tražene riječi u skladu s pravopisnim pravilima o pisanju ije/je/e/i.

postati bijel (npr. od starosti) – _____

vratiti koga u život – _____

odijelo (umanjenica) – _____

slijediti (glagolski prilog sadašnji) – _____

4

10

3. Napiši sljedeću rečenicu kao upravni govor u kojem je navod uveden navodnicima tako da slijediš zadane upute.

Gordan je rekao da se veseli i da jedva čeka ponovno zasvirati.

a) **Gordan je rekao** + upravni govor (izjavna rečenica)

b) upravni govor (izjavna rečenica) + **rekao je Gordan**

c) upravni govor (usklična rečenica) + **rekao je Gordan**

d) upravni govor (prva polovica izjavne rečenice) + **rekao je Gordan** + upravni govor (druga polovica izjavne rečenice)

e) **Gordan je rekao** + upravni govor (prva od dvije usklične rečenice) + **i nastavio** + upravni govor (druga od dvije usklične rečenice)

	5
--	---

5	
---	--

4. Odredi vrstu podcrtanim riječima.

Skupina znanstvenika ustvrdila je da biste, posjećujete li koncerte barem dvaput mjesечно, mogli živjeti i do devet godina duže, a sve to uslijed izravne povezanosti visokoga nivoa osjećaja blagostanja s povećanjem životnoga vijeka.

barem – _____

dvaput – _____

duže – _____

uslijed – _____

4

5. Odredi glagolski oblik, lice i broj podcrtanim glagolima.

Do njega je Sekond. Odmah nakon svršena stavka okrenu se k Primu i zagudje po leđima svoje violine: u znak priznanja. Pri tom mu je suzdržljiv smijeh natezao lice, ali oči mu se pretjerano otvorile, skoro neprirodno, onako možda kao pod prstima okulista kad pretražuje. Onda se digao, pokrenuo tromo svoje krupno, visoko skoro orijaško tijelo, pošao do jednog stolića na kome stajaše butelja s vinom i čašama, natoči i reče:
– Izvolite, gospodo. – On bi bio tu domaćin.

Milan Begović, *Kvartet* (prilagođen tekst)

okrenu se – _____

zagudje – _____

se otvorile – _____

stajaše – _____

izvolite – _____

bi bio – _____

6

10

6. Ispiši pet pridjeva iz sljedećega teksta i odredi im padež.

A toranj naše stare crkve

Tupo u vis zuri... Tamo djeva neka

Šeta mirnom stazom, jednu pjesmu pjeva

Razliježe se sjetno melodija meka.

Tik-tak sahat bije, sad će zatalasat

Zvon kroz polutamu... Ona djeva sada

Ide amo k meni. Na dušu mi sanjarsku

Bol otajna meko pada.

Antun Branko Šimić, *Vesper* (prilagođen tekst)

pridjev

padež

5

5	
---	--

7. Osmisli i napiši po jednu pravopisno i gramatički točnu rečenicu u kojoj ćeš upotrijebiti zadane pridjeve u traženom kontekstu.

a) pridjev *savršen* u genitivu svojstva (kvalitativnome genitivu) uz imenicu *sluh*

b) pridjev *čudesan* u nominativu uz pokaznu zamjenicu i imenicu *trubač*

c) pridjev *glazbeničin* u lokativu uz imenicu srednjega roda

3	
---	--

8. Napiši slovima zadane brojeve u kontekstu sljedeće rečenice.

Među 2964 prijavljenima završila je 115., što znači da je tek 1/26 kandidata ostvarila bolji rezultat od nje pri upisu na glazbenu akademiju.

2964 – _____

115. – _____

1/26 – _____

3	
---	--

9. Napiši zadane glagolske oblike.

a) kondicional II. glagola *pjevušti* u 1. l. mn. (ž. r.) – _____

b) pluskvamperfekt glagola *skladati* u 2. l. jd. (m. r.) – _____

2	
---	--

8	
---	--

10. Zadatak se sastoji od dvaju dijelova.

a) Napiši kanonski oblik za podcrtane riječi.

b) Prepoznaj riječ koja je upotrijebljena u konotativnome značenju te napiši svoju rečenicu u kojoj ćeš je upotrijebiti u denotativnome značenju.

Još kao 13-godišnjak Elvis je visio u trgovinama gramofonskim pločama, a svoje prve pjesme snimio je kao poklon majci želeći iznenaditi je za rođendan.

a) kanonski oblik

_____ , _____ , _____

b) rečenica

4

11. Nadopuni rečenice gramatički točnim oblicima glagola u skladu sa subjektno-predikatnom sročnošću.

a) Braća Malietoa-Brown izvode hrvatske hitove na samoanskome jeziku, stoga _____ (zavrijediti, perfekt) status počasnih građana Zagvozda.

b) Četvorica članova glazbenoga ansambla _____ (dolaziti, prezent) iz Australije, dok je jedan rođeni Novozelandjanin.

c) SAD nikad _____ (ne prihvatići, perfekt) neke poznate britanske sastave kao što su primjerice *The Kinks*, *Slade* ili *Manic Street Preachers*.

3

7

12. Zadatak se sastoji od četiriju dijelova vezanih uz polazni tekst.

- a) Ispiši tri subjektna skupa.**
- b) Ispiši okolnosnu (adverbijalnu) sintagmu u prvoj rečenici.**
- c) Ispiši sintagmu u kojoj je prisutna metonimija.**
- d) Ispiši dvije riječi u kojima se u nekome od njihovih oblika pojavljuje nepostojano a. Riječi napiši u obliku u kojemu se pojavljuju u tekstu.**

Pjevačica Miach izazvala je golem interes publike te rasprodala Tvornicu kulture u vrlo kratkom roku. U samo pet sati i 30 minuta planulo je svih 1600 ulaznica te se zbog velike potražnje nastup mlade zvijezde seli u veći prostor – Boćarski dom u Zagrebu.

index.hr (prilagođen tekst)

- a) subjektni skupovi:** _____, _____, _____,
- b) okolnosna (adverbijalna) sintagma:** _____
- c) metonimija:** _____
- d) nepostojano a:** _____, _____

7

13. Ispiši iz sljedeće rečenice dvije riječi koje imaju preneseno značenje.

Svakoga petka navečer vjernim slušateljima Hrvatskoga radija servirao bi golemu četverosatnu krišku vrhunskoga džeza.

_____, _____

2	
9	

14. Odredi ispisanim dijelovima rečenice rečeničnu službu. Za priložne oznake napiši o kojoj je vrsti priložnih oznaka riječ.

Na scenu je (na velika vrata!) ušao 1958. – svi su bili oduševljeni orkestralnim harmonikašem Ive Robića u pjevačevim ljetnim angažmanima na opatijskoj terasi.

na scenu – _____

je ušao – _____

na velika vrata – _____

1958. – _____

svi – _____

su bili oduševljeni – _____

orquestralnim harmonikašem – _____

Ive Robića – _____

u pjevačevim ljetnim angažmanima – _____

na opatijskoj terasi – _____

10	
----	--

15. Ispiši tri nesamostalna rečenična člana iz sljedeće rečenice.

Osječka *Jela* nastala je na temelju pronađene partiture za koju je dirigent Piskunov raspisao dionice.

_____, _____, _____

3	
---	--

13	
----	--

16. Zadatak se sastoji od triju dijelova. Pozorno pročitaj priložene rečenice i odgovori na pitanja.

Mjera je u glazbi jedinica (zvana i takt) za mjerjenje glazbenog ritma, kojom se određuje broj i vrsta jedinica trajanja zvuka i stanki u sklopovima od najmanje dviju međusobno oprečnih jedinica. Te se jedinice nazivaju dobe.

a) Ispiši četiri sročne sintagme tako da ih napišeš u istome obliku u kojemu su u tekstu.

b) U kakvu su leksičko-semantičkom odnosu riječi *mjera* i *takt*?

c) U kakvu je leksičko-semantičkome odnosu riječ *doba* u značenju iz teksta prema riječi *doba* iz priložene leksikografske definicije?

1. vremenski odsječak u kojemu se što zbiva, koji je čime obilježen [kišno ~; ~ mira]; sin. razdoblje, vrijeme 2. razdoblje u razvoju Zemlje, kulture, civilizacije [brončano ~; ledeno ~; metalno ~]

6	
---	--

6	
---	--

17. Zadatak se sastoji od dvaju dijelova. Pozorno pročitaj priloženu rečenicu i odgovori na pitanja.

S Majnarićem na uredničkoj poziciji glazbena je izdavačka kuća pametno raspolagala financijama, vodeći računa o svim žanrovskim rukavcima: od narodne i zabavne glazbe do rocka i klasike.

a) Na kojem se leksičko-semantičkom odnosu temelji raspon glazbenog odabira urednika Majnarića?

b) Koliko je u rečenici riječi u lokativu?

2	
---	--

18. Zadatak se sastoji od dvaju dijelova vezanih uz leksikografsku jedinicu. Upiši brojku ispred traženoga značenja na crtu.

a) Kojemu je značenju riječi *rušiti* sinonim riječ *svrgavati*?

b) Kojemu je značenju riječi *rušiti* antonim riječ *uspostaviti*?

rušiti 1. činiti da ono što je sagrađeno padne ili da se sruši [~ zgradu]; 2. gurati tako da tko ili što padne ili da se prevrne [~ igrače u trku; ~ stabla] 3. činiti da što propadne, da se pokvari ili uništi [~ dobre odnose; ~ poredak stvari] 4. činiti da tko ili što padne [~ pješake; ~ stabla]; 5. *pren.* prisilno uklanjati s vlasti ili položaja [~ kralja]; 6. postizati bolji uspjeh, pobjeđivati koga u čemu

a) _____

b) _____

2	
---	--

4	
---	--

19. Zadatak se sastoji od triju dijelova. Pozorno pročitaj priloženu leksikografsku jedinicu i odgovori na pitanja.

rôg *im. m. {G röga, L rògu; mn. N rögovi, G rögövā}* 1. *zool.* a. šuplja izraslina od kože ili kosti na prednjoj strani glave nekih sisavaca b. puževo ticalo c. izraslina na vrhu njuške nekih zmija 2. izraslina na glavi nadnaravnih bića 3. naprava za davanje zvučnih signala [lovački ~] 4. *glazb.* limeno puhaće glazbalo po registru dublje od trube, a više od trombona 5. kvrga na glavi nastala udarcem tupim predmetom 6. *grad.* dio krovne konstrukcije, kosa greda koja prenosi krovno opterećenje na zidove ili stupove

a) Koliko je područno-stilskih (terminoloških) odrednica u definiciji? _____

b) Prema kojemu je načelu nastalo preneseno značenje pod brojem 5.?

c) U kakvu je odnosu leksem *puhaće glazbalo* iz definicije prema leksemu *rog*?

3	
---	--

20. Po čemu se zna da je u pitanju naslov nekoga djela u sljedećoj rečenici?

Jedva čekam novog *Werthera*.

1	
---	--

4	
---	--

U zadatcima 21. – 29. zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

21. Koja od sljedećih rečenica nije napisana u skladu s pravopisnom normom?

- a) Valcer je uvijek u tročetvrtinskoj mjeri.
- b) Simfonografski orkestar ima stotinjak članova.
- c) Kao dvo i pol godišnji dječak svirao je violinu.
- d) Okupilo se tri puta više plesača nego što se očekivalo.

1	
---	--

22. U kojoj je rečenici imenski predikat?

- a) Monika Leskovar izražajno je iznijela temeljnu melodiju liniju.
- b) Osmijesi izvođača odavali su zadovoljstvo nakon izvedbe stavka.
- c) Ovaj koncert bio je još jedna potvrda važnosti kulturnih gradskih projekata.
- d) Publika je, prepoznavši iznimnost, nagradila ansambl dugotrajnim ovacijama.

1	
---	--

23. Koliko je nepunoznačnica u sljedećoj rečenici?

Itekako je bio svjestan važnosti diskografije, čak i na polju ozbiljne glazbe.

- a) dvije
- b) tri
- c) četiri
- d) pet

1	
---	--

3	
---	--

24. U kojemu su od sljedećih primjera oba glagolska vremena upotrijebljena apsolutno?

- a) Kad se odlučiš, javi mi se.
- b) Osmjehnu se i potrča dalje.
- c) Pomakne li se, propadosmo.
- d) Tko je noću budan, danju spava.

1	
---	--

25. U kojoj je rečenici glagolski oblik točno napisan?

- a) Slušali bi oni koncert, ali moraju se žuriti na vlak.
- b) Idemo slušati operu kako bi mogli prepoznati koju ariju.
- c) Kad započne koncert, neće bit moguće izaći iz dvorane.
- d) Rado bi došao na koncert, ali neću uspjeti završiti posao.

1	
---	--

26. U kakvu je odnosu *glasovir* iz leksikografske definicije prema natuknici *klavir*?

klavīr *im. m.* {G klavíra, I klavírom; *mn.* N klavíri, G klavírā} *glazb.* žičano glazbalo s tipkama; glasovir

- a) u antonimijskome
- b) u hiperonimijskome
- c) u homonimijskome
- d) u sinonimijskome

1	
---	--

3	
---	--

27. Koja je tvrdnja o idiomima netočna?

- a) Narječja pripadaju neorganskim idiomima.
- b) Organski idiom pojedincu je materinski jezik.
- c) Hrvatski standardni jezik neorganski je idiom.
- d) Pojedinac usvaja organski idiom u svojoj okolini.

1	
---	--

28. Koja je norma hrvatskoga standardnog jezika prekršena u sljedećoj rečenici?

Franjo Krežma bio je poznati hrvatski violinista i skladatelj.

- a) pravopisna
- b) morfološka
- c) sintaktička
- d) stilistička

1	
---	--

29. Na području koje države žive gradišćanski Hrvati?

- a) Austrije
- b) Bosne i Hercegovine
- c) Italije
- d) Srbije

1	
---	--

3	
---	--

Pozorno pročitaj zadani tekst i riješi zadatke 30. – 36.

Teorija učenja glazbe E. Gordona objašnjava način na koji se dolazi do spoznaje glazbe prilikom samog procesa njezina učenja. Gordon tumači kako se glazba prije svega uči tzv. audijacijom (Gordonov termin za slušno poimanje glazbe koje je ujedno temelj muziciranja) te da je proces učenja glazbe vrlo sličan procesu učenja jezika. Audijacija je sposobnost slušanja i razumijevanja glazbe u mislima, odnosno tzv. unutarnji sluh. Gordon koristi audijaciju kako bi opisao „... temeljne modele unutar glazbe za koje vjeruje da predstavljaju njezin osnovni rječnik unutarnjih 'glasova' koji pjevaju umjesto da govore“. Moć audijacije najbolje se može razumjeti analogijom. Prema Gordonu, audijacija je za glazbu ono što je riječ za jezik. Primjerice, audijacijom smo u mogućnosti mislima predvidjeti što će se u pjesmi dogoditi ili čuti, kako melodija zvuči gledanjem u notni tekst, bez fizičke prisutnosti zvuka. Naime, zvuk sâm po sebi nije glazba. Upravo audijacijom on postaje glazba, kada, kao i u jeziku, možemo prevesti zvukove u svom umu kako bismo im dali kontekst. Audijacijom dajemo značenje glazbi koju čitamo, pišemo, kreiramo i improviziramo. Putem audijacije i izvođenja glazbe kod učenika se razvija osjećaj posjedovanja jer učenici na taj način stječu razumijevanje glazbe. Taj se proces ne razlikuje od procesa koji prolazimo kad učimo razmišljati riječima i komunicirati govorom. Kao što su riječi najmanje cjeline značenja u jeziku razumljive djeci prije nego što razumiju fraze, rečenice ili priče, tonalni i ritmički modeli najmanje su cjeline značenja u glazbi koje se najprije tako asimiliraju u glazbi. Slušanjem i identificiranjem tih obrazaca u glazbi učenici se pripremaju na slušanje i izvođenje opsežne glazbene literature s razumijevanjem, umjesto imitacije ili mehaničkog memoriranja bez glazbenog značenja. Stoga se neformalno uvođenje djeteta u slušanje glazbe u cilju razvoja glazbenog rječnika čini imperativom jer predstavlja temelj formalnog učenja glazbe. Ono bi trebalo započeti u ranom djetinjstvu, prije osamnaest mjeseci djetetove starosti i ne kasnije od tri godine, u isto vrijeme kada se stječu verbalni temelji govora.

Audijacija je, dakle, ključni element kako netko uči glazbu. To je glazbena slika i rječnik koji se odnosi na doživljaj glazbe u tzv. fazama preaudijacije. Naime, Gordon vjeruje da postoje tri, ili uvjetno četiri, osnovne faze koje pojedinac mora dovršiti prije uspješnog prelaska na audijaciju, a te faze naziva pripremnom audijacijom. Tek kad

netko iskusi ove faze pripremne audijacije, može napredovati prema fazama audijacije. Prva tzv. faza slušanja faza je tijekom koje se počinje izgrađivati zvukovni rječnik koji na taj način, slušanjem i prepoznavanjem sličnih modela, pojedincu postaju poznatiji. U sljedećoj tzv. fazi izvođenja počinje se koristiti rječnik naučen u prethodnoj fazi u cilju samostalnog stvaranja glazbe, premda se ponekad može raditi i o potpunoj imitaciji pjesama koje su slušane. Treća, tzv. faza čitanja, faza je čitanja i dekodiranja simbola koja je vrlo slična procesu čitanja pri učenju jezika. Pisanje je posljednja u nizu Gordonovih preauditivnih faza u kojoj se uči glazbena teorija, što odgovara učenju gramatike pri učenju jezika.

Kompletiranjem ovih preauditivnih faza određena je glazbena sposobnost pojedinca na razini, kvaliteti i kvantiteti stečenog znanja u svakoj od navedenih faza. Gordon vjeruje da je u dobi od osam godina postavljena većina naših glazbenih sposobnosti te da je teže (ali ne i nemoguće) steći više vještina u određenoj fazi. Dakle, u osmoj ili devetoj godini stvara se temelj djetetovih glazbenih sposobnosti, a kao najefikasniji način njihova stjecanja ističe se izloženost različitim glazbenim vrstama i stilovima u ranoj dobi. Konačno, u fazi audijacije počinjemo se koristiti svojim glazbenim rječnikom i vještinom čitanja i pisanja za razumijevanje glazbe koja se može i ne mora fizički čuti.

B. Bačlija Sušić, *Kognitivni modeli glazbenog razvoja* (prilagođen tekst)

30. Kojoj tekstnoj vrsti pripada priloženi tekst?

- a) vijesti
- b) reportaži
- c) tehničkomu opisu
- d) znanstveno-popularnomu članku

1	
---	--

1	
---	--

31. Kad treba započeti neformalno učenje slušanja glazbe?

- a) najkasnije do treće djetetove godine
- b) optimalno kad dijete nauči čitati slova
- c) najranije paralelno s polaskom u školu
- d) najbolje u dobi od osam ili devet godina

1	
---	--

32. Što je od sljedećega iskazano u polaznome tekstu?

- a) Djeca kojoj roditelji ne čitaju usvajaju glazbene vještine sporije od djece kojoj se čita.
- b) Djeca koja slušaju žanrovske raznoliku glazbu najučinkovitije usvajaju glazbene vještine.
- c) Djeca koja ne posjeduju razvijene jezične vještine nikako ne mogu usvojiti ni glazbene vještine.
- d) Djeca koja imitiraju i ponavljaju pjesme koje su čula slabije usvajaju glazbene vještine od djece koja samostalno stvaraju glazbu.

1	
---	--

33. Koja je tvrdnja o audijaciji točna?

- a) Audijacijom se stječu verbalni temelji govora.
- b) Audijacija se ostvaruje samo u djetinjstvu i mladenačkoj dobi.
- c) Moguće je audijacijom doživjeti glazbu i kad nema stvarnoga zvuka.
- d) Osnovni je preduvjet za audijaciju to da se osoba rodila s dobim sluhom.

1	
---	--

3	
---	--

34. Koja je sintagma, koja označava najmanje cjeline značenja u glazbi, u kontekstualno bliskoznačnome odnosu s riječi *riječi*?

1	
---	--

35. Upari faze preaudijacije s fazama učenja jezika tako da kraj slova upišeš pripadajući broj.

preaudijacija učenje jezika

a) slušanje	1. izgradnja rječnika
b) izvođenje	2. učenje gramatike
c) čitanje	3. dekodiranje simbola
d) pisanje	4. govorenje riječi

a) _____ b) _____ c) _____ d) _____

4	
---	--

36. Objasni značenje podcrtane riječi u kontekstu rečenice i polaznoga teksta.

Moć audijacije najbolje se može razumjeti analogijom.

1	
---	--

6	
---	--